

ອຸປະສັກຂອງການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນແລະສິ່ງແວດລ້ອມແບບປະສົມປະສານ (IREM) ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ

ແນວຄວາມຄິດແລະຂໍ້ຮຽກຮ້ອງຂອງລະບົບການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນແລະສິ່ງແວດລ້ອມແບບປະສົມປະສານ (IREM) ເປັນສິ່ງໄຜ່ຜັນອັນໜຶ່ງທີ່ທຸກໆປະເທດໜຶ່ງວ່າຈະສາມາດບັນລຸໄດ້ໃນວັນໃດວັນໜຶ່ງຢູ່ໃນຍຸດທະສາດການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນຂອງເຂົາເຈົ້າ. ແຕ່ໃນຄວາມເປັນຈິງ, ບໍ່ວ່າແຕ່ຢູ່ໃນບັນດາປະເທດໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ ກໍຄືປະເທດອື່ນໆໃນທົ່ວໂລກ, ການສ້າງຕັ້ງແລະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດລະບົບການຄຸ້ມຄອງດັ່ງກ່າວຍັງຄົງປະເຊີນກັບອຸປະສັກຫລາຍຢ່າງຢູ່. ອຸປະສັກດັ່ງກ່າວນີ້ເກີດມີຢູ່ໃນຮູບແບບຂອງຄວາມບໍ່ແນ່ນອນທາງດ້ານວິທະຍາສາດ, ຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ທາງດ້ານສະຖາບັນ, ທາງດ້ານວັດທະນາທຳ ຫຼື ທາງດ້ານສັງຄົມ.

ດ້ານວິທະຍາສາດແລະດ້ານເຕັກນິກ

ວິທະຍາສາດ ແລະຄວາມຄິດຄວາມເຫັນຂອງຜູ້ຊ່ຽວຊານ ເປັນສິ່ງຈຳເປັນໃນການຕັດສິນໃຈດຳເນີນການຄຸ້ມຄອງທີ່ມີຜົນດີຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ. ແຕ່ຖ້າຈຳກັດໃສ່ແຕ່ຜົນອອກຂອງການທົດສອບການສັນນິຖານ ແລະຜົນຂອງການວິເຄາະຂໍ້ມູນແຕ່ຢ່າງດຽວ ຈະພາໃຫ້ມີການຕີລາຄາຕໍ່ຕໍ່ເຄື່ອງມືອັນສຳຄັນອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ຄວາມຄິດຄວາມເຫັນຂອງສັງຄົມ ຫຼື ພູມປັນຍາຂາວບ້ານກ່ຽວກັບລະບົບນິເວດ ຫຼືທາດແທ້ຂອງຊັບພະຍາກອນ. ດັ່ງທີ່ໄດ້ສົນທະນາໃຫ້ຮູ້ຢູ່ໃນຄວາມບໍ່ແນ່ນອນແລ້ວວ່າ ນະໂຍບາຍການຄຸ້ມຄອງທີ່ດີ ຈະຕ້ອງຍອມຮັບວ່າ ມັນຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານວິທະຍາສາດຢູ່ ແລະ ຕ້ອງມີຊ່ອງທາງແກ້ໄຂບັນດາຂໍ້ຈຳກັດນັ້ນໄດ້.

ວິທະຍາສາດຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດຫຼາຍຢ່າງທີ່ສຳຄັນ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງເຖິງໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ການປະເມີນຜົນ ຂອງແຜນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນແບບປະສົມປະສານ. ໃນປະຈຸບັນນີ້, ເຕັກໂນໂລຊີຢູ່ໃນໂລກ ມີການພັດທະນາຂຶ້ນແບບເຈາະຈົງສະເພາະດ້ານ, ວິທະຍາສາດ ແລະ ວິສະວະກຳ ລ້ວນແລ້ວແຕ່ເປັນສະໜາມແຫ່ງການແຍກຍ່ອຍ (Reductionist) ແລະກາຍເປັນແຫຼ່ງທີ່ມາຂອງເຕັກໂນໂລຊີອັນກ້າວໜ້າ. ຄວາມແບ່ງແຍກນີ້ ໝາຍເຖິງການແຍກຍ່ອຍ ແລະ ການກັ່ນກອງບັນຫາກວມລວມ ໄປສູ່ຕົວປ່ຽນຕ່າງໆ (variables) ເຊິ່ງແຕ່ສ່ວນປະກອບຂອງມັນສາມາດທົດສອບໄດ້. ໃນຂະນະທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມຮູ້ແບບຊັດເຈນກ່ຽວກັບລັກສະນະພິເສດຂອງແຕ່ລະຕົວປ່ຽນ, ແຕ່ຜົນກະທົບລວມຂອງທັງໝົດ ຫຼືຜົນກະທົບຂອງພວກມັນທີ່ເກີດມີຕໍ່ກັນແລະກັນ ມັກຈະຖືກມອງຂ້າມ.

ນອກຈາກນັ້ນ, ການອີງໃສ່ຕັ້ງແຕ່ວິທະຍາສາດຢ່າງດຽວ ຈະພາໃຫ້ເກີດມີຄວາມສ່ຽງ ອັນຈະເຮັດໃຫ້ສັງຄົມບໍ່ສະໜັບສະໜູນວິທີການທີ່ເຫັນຊອບ. ໃນຂະນະທີ່ ເຫດຜົນທາງດ້ານວິທະຍາສາດ ເປັນສິ່ງຈຳເປັນ, ແຕ່ຄວາມສຳເລັດຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບຊັບພະຍາກອນ ສ່ວນໃຫຍ່ຈະຂຶ້ນຢູ່ກັບຄວາມລົງລອຍກັນກັບຄວາມຮູ້ສຶກຂອງສັງຄົມເຊັ່ນກັນ. ແຕ່ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເວທີສັງຄົມ ໄດ້ສົ່ງຜົນໃຫ້ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ມີຕໍ່ຜູ້ຊ່ຽວຊານດ້ານເຕັກນິກຫຼຸດລົງ ແລະ ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງສັງຄົມ ໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈເພີ່ມຂຶ້ນ. ໃນທີ່ສຸດ, ການຍື່ນຍັນທາງດ້ານວິທະຍາສາດຢ່າງດຽວບໍ່ສາມາດຮັບປະກັນການຍອມຮັບຂອງສັງຄົມໄດ້.

ໃນມຸມມອງທາງດ້ານວິຊາການແລ້ວ, ວຽກງານທາງດ້ານວິທະຍາສາດແບບເດີມໆ ທີ່ອີງໃສ່ແຕ່ເຫດຜົນທາງດ້ານເຕັກນິກຢ່າງດຽວ ຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດ ໃນການແກ້ໄຂບັນຫາໃນທຸກລະດັບຂອງລະບົບນິເວດ. ຕົວຢ່າງ, ການວິໃຈບັນຫາກ່ຽວກັບສຸຂະພາບຂອງລະບົບນິເວດດ້ວຍຮູບການນຳໃຊ້ແຕ່ວິທະຍາສາດລ້ວນໆ ບໍ່ອາດຈະເປັນໄປໄດ້, ໂດຍສະເພາະໃນລະບົບແຫຼ່ງນ້ຳທີ່ມີຄວາມສະຫຼັບສັບຊ້ອນ. ຕາມປົກກະຕິ, ບັນດາວິທີການທາງດ້ານເຕັກນິກແບບເດີມ ປະເມີນສະພາບການທາງດ້ານສະພາບແວດລ້ອມໃນຂົງເຂດສະເພາະ ດ້ວຍການສົມທຽບສະພາບການຂອງພື້ນທີ່ສິນໃຈ ກັບສະພາບຂອງພື້ນທີ່ຖືກລົບກວນແລ້ວ ຫຼື ສົມທຽບກັບສະພາບຂອງພື້ນທີ່ອ້າງອີງໃດໜຶ່ງ. ເຕັກນິກດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ຮັບການຍືນຍັນວ່າໄດ້ຜິດໃນການປະເມີນຜົນຂອງການພັດທະນາສະເພາະດ້ານເຊັ່ນ: ການດຳເນີນການຂອງໂຮງງານເຮັດເຈັ້ງ ຫຼືກິດຈະການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່. ແຕ່ເຕັກນິກທີ່ກ່າວນີ້ຈະນຳໄປໃຊ້ໄດ້ຍາກໃນການປະເມີນສະພາບຂອງລະບົບແຫຼ່ງນ້ຳ ຫຼືລະບົບນິເວດອື່ນໆ ອັນເນື່ອງມາຈາກສາຍເຫດດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ພື້ນທີ່ຢັ້ງຢືນບໍ່ໄດ້ຖືກຈັດສັນ ຫຼືບໍ່ໄດ້ຖືກລົບກວນ ທີ່ຈະນຳມາໃຊ້ເປັນພື້ນທີ່ອ້າງອີງນັ້ນແມ່ນຫາຍາກ
- ຈຳນວນແຫຼ່ງທີ່ມາຂອງການລົບກວນທີ່ມີໃນຢູ່ໃນສະພາບຂອງການປ່ຽນແປງທາງດ້ານນິເວດທຳມະຊາດ
- ມີຄວາມເຂົ້າໃຈແບບຈຳກັດກ່ຽວກັບລະບົບນິເວດແລະອິດທິພົນຂອງມະນຸດ

ວິທີທິສອງຂອງການຕີລາຄາ ແມ່ນການນຳໃຊ້ຕົວຊີ້ບອກທາງດ້ານຊະນິດພັນ ເປັນມາດຕະການປ່ຽນແທນ ສຳລັບປະເມີນສະພາບຂອງອົງປະກອບໃດໜຶ່ງ ເຊັ່ນ ນ້ຳ. ເຖິງວ່າ ວິທີການນີ້ ຈະສາມາດວັດແທກອົງປະກອບສະເພາະດ້ານຂອງລະບົບໄດ້ດີກໍຕາມ, ແຕ່ກໍຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດໃນການປະເມີນລະບົບນິເວດແບບຄົບຊຸດໄດ້. ນອກຈາກນັ້ນ, ການຂາດຂໍ້ມູນໄລຍະຍາວທີ່ສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນເຖິງແນວໂນ້ມຂອງປະກົດການ ຈະພາໃຫ້ພົບຂໍ້

ຫຍຸ້ງຍາກໃນການແປຜົນ ແລະໃນການກຳນົດຜົນກະທົບ, ໂດຍສະເພາະໃນເມື່ອ ຜົນກະທົບນັ້ນມີຄວາມຮ້າຍແຮງສູງ.

ດັ່ງນັ້ນ, ວິທະຍາສາດແບບປະສົມປະສານ ຈຶ່ງເປັນສິ່ງຈຳເປັນ ໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດເພື່ອສ້າງໃຫ້ມີຄວາມຮັບຮູ້ ກວ້າງອອກໄປອີກ ອັນສາມາດນຳໄປສູ່ການຕັດສິນໃຈດ້ານການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ດີໄດ້. ມີບາງຄັ້ງການປາກົດຕົວຂອງບັນດາສາຂາວິທະຍາສາດແບບປະສົມປະສານ ດັ່ງທີ່ກ່າວນີ້ ບໍ່ແມ່ນເລື່ອງງ່າຍທີ່ຈະສາມາດບັນລຸໄດ້: ເພາະວ່າ ນັກວິທະຍາສາດຈາກສາຂາວິຊາໜຶ່ງ (ເຊັ່ນຕົວຢ່າງ: ນັກເຄມີສາດ) ອາດຈະບໍ່ມັກຈະຮ່ວມວຽກກັບນັກວິທະຍາສາດຈາກສາຂາອື່ນ (ເຊັ່ນຕົວຢ່າງ: ນັກຊີວະສາດກ່ຽວກັບການປະມົງ). ນອກຈາກນີ້, ຍັງມີບາງຄັ້ງ ທີ່ນັກວິທະຍາສາດໃນຂົງເຂດໜຶ່ງ ກໍບໍ່ກ້າທີ່ຈະກຳນົດໄດ້ວ່າ ຫຼັກຖານທີ່ໄດ້ມາຈາກສາຂາວິຊາອື່ນຈະສາມາດເຊື່ອຖືໄດ້ເທົ່າໃດ.

ເຖິງວ່າຈະເປັນທີ່ຍອມຮັບກັນ ແລ້ວວ່າ ການປະສົມປະສານຫຼາຍສາຂາວິຊາເຂົ້າກັນໃນລະບົບການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນແລະສິ່ງແວດລ້ອມນີ້ ຈະບໍ່ສາມາດເຮັດໄດ້ໃນທຸກໆກໍລະນີ, ແຕ່ກໍຄວນນຳເອົາມັນມາເປັນເປົ້າໝາຍໃນເວລາອອກແບບຍຸດທະສາດການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນໃນແຕ່ລະຄັ້ງ.

ດ້ານເສດຖະກິດ

ອຸປະສັກທາງດ້ານເສດຖະກິດຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ແລະສິ່ງແວດລ້ອມແບບປະສົມປະສານນີ້ ແມ່ນມີຢູ່ຢ່າງຫລວງຫລາຍ ເພາະວ່າ ລະບົບການຄຸ້ມຄອງແບບນີ້ຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ເວລາຫຼາຍ ແລະເວລາທີ່ໃຊ້ນັ້ນ ກໍລ້ວນແລ້ວແຕ່ມີຄວາມໝາຍເປັນເງິນທັງນັ້ນ. ໃນຄວາມເປັນຈິງ, ຫຼາຍໆປະເທດໃນອ່າງແມ່ນນ້ຳຂອງຍັງບໍ່ທັນມີຄວາມສາມາດຈະລົງທຶນສຳຫຼັບຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນງານການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ແລະສິ່ງແວດລ້ອມແບບຍາວນານໄດ້.

ນອກຈາກນີ້, ປະເທດກຳລັງພັດທະນາໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງຍັງມີຄວາມມຸ່ງໝັ້ນ ຢາກເຮັດໃຫ້ລະດັບການດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົ້າເຈົ້າຄືກັນກັບລະດັບການດຳລົງຊີວິດຂອງປະເທດໃນພາກພື້ນທີ່ພັດທະນາແລ້ວ, ເໝືອນດັ່ງ ເອີຣົບ ແລະອະເມຣິກາເໜືອ ເປັນຕົ້ນ. ຄວາມມຸ່ງຫວັງທາງດ້ານເສດທະກິດນີ້ເປັນສິ່ງທີ່ບໍ່ຜິດ ແລະເປັນທີ່ເຂົ້າໃຈໄດ້ຢ່າງເຕັມປຽມ. ແຕ່ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ກໍບໍ່ຄວນຈະຖືເອົາການຂຸດຄົ້ນຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດໃນໄລຍະສັ້ນ ເປັນພາຫານນຳໄປສູ່ການບັນລຸຜົນຕາມຄາດໝາຍນີ້ແຕ່ຢ່າງດຽວ. ໃນທະວີບອາເມຣິກາເໜືອ ແລະເອີຣົບ ໄດ້ທຳຄວາມຜິດພາດໄວ້ຢ່າງໃຫຍ່ຫຼວງໄວ້ກັບຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ໂດຍທີ່ບໍ່ໄດ້ປົກປັກຮັກສາຄວາມອຸດົມສົມບູນ ແລະຄວາມສະເມີພາບທາງດ້ານກຳມະພັນຂອງພວກມັນໄວ້. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, ການສູນເສັງຊັບພະຍາກອນທີ່ປະຖິ້ມສິ່ງເສດເຫຼືອໄວ້ເບື້ອງຫຼັງໄດ້ກາຍເປັນການເຊື່ອມໂຊມຢ່າງຖາວອນຂອງຊັບພະຍາກອນນັ້ນ. ແຕ່ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຢູ່ໃນຫຼາຍພື້ນທີ່ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຖືກທຳລາຍເຖິງຂັ້ນໜັກໜ່ວງ. ມັນເໝືອນກັບວ່າ ປະຊາຊົນໃນຂົງເຂດນີ້ ໄດ້ຮຽນຮູ້ເຖິງບົດຮຽນອັນບໍ່ດີຈາກປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວ ແລະບໍ່ທຳຄວາມຜິດພາດຢ່າງເກົ່າອີກໃນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ເໝືອນກັນກັບຢູ່ໃນປະເທດອື່ນໆໃນໂລກ, ມັນຄືງ່າຍທີ່ແມ່ນເລື່ອງງ່າຍສຳຫຼັບປະເທດທີ່ນອນຢູ່ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງໃນການເຊົາໃຊ້ຜົນປະໂຫຍດຈາກການຂຸດຄົ້ນຊັບພະຍາກອນໃນໄລຍະສັ້ນ. ອາດຈະເປັນສິ່ງທີ່ແນ່ນອນແລ້ວວ່າ, ຜົນຮັບທີ່ໄດ້ຈາກການຂຸດຄົ້ນໄມ້ແບບຕັດກ້ຽງໃນປ່າຜົນໃດນຶ່ງ ອາດຈະມີສູງກວ່າການຂຸດຄົ້ນໃນຊ່ວງໄລຍະຍາວ ແລະ ປ່ອຍໃຫ້ລະບົບນິເວດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃຫ້ໂອກາດການພື້ນຜິວຄືນຕາມທຳມະຊາດ ເພື່ອລົບລ້າງບາງສ່ວນຂອງຜົນກະທົບຈາກການຂຸດຄົ້ນນັ້ນ. ນອກຈາກນັ້ນ, ມາດຕະການປ້ອງກັນ ເຊັ່ນ ການຄວບຄຸມການເຊາະເຈື່ອນ ແລະການປູກປ່າຄືໃນເນື້ອທີ່ຂຸດຄົ້ນ ລ້ວນແລ້ວແຕ່ຕ້ອງໃຊ້ເງິນ. ແຕ່ ບັນດາລັດຖະບານ, ຜູ້ຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ, ແລະປະຊາຊົນໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ ຈຳເປັນ

ຕ້ອງໄດ້ຕັດສິນໃຈວ່າ ການເພີ່ມຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງທີ່ດີ ກໍເໝືອນກັບວ່າເປັນການລົງທຶນທີ່ເຂົາເຈົ້າຢາກຈະເຮັດ.

ດ້ານສະຖາບັນ

ອຸປະສັກທາງກາງດ້ານສະຖາບັນທີ່ມີຜົນຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ແລະສິ່ງແວດລ້ອມແບບປະສົມປະສານສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຄວາມບໍ່ສອດຄ່ອງແລະກົມກຽວຂອງຂະບວນການ ແລະບູລິມະສິດ ທາງດ້ານການເມືອງ ແລະຂອງລັດຖະບານເອງ. ແຕ່ໃນຄວາມເປັນຈິງແລ້ວ, ຂໍ້ຈຳກັດທີ່ກ່າວເກີດຂຶ້ນຢູ່ທັງໃນປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ກໍຄືໃນປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວ. ສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວ, ລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງມີຢູ່ແບບກະແຈກກະຈາຍ ແລະ ບໍ່ມີຄວາມເປັນເອກະພາບໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນຂອງອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດຖະບານ ຄືແຕ່ລະອົງການ ຫຼືກົມກອງມັກຈະແບ່ງປັນໜ້າທີ່ກັນຮັບຜິດຊອບການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນແບບແຍກອອກຈາກກັນ ເຊັ່ນ: ສັດປ່າ, ຊັບພະຍາກອນການປະມົງ ແລະປ່າໄມ້ເປັນຕົ້ນ.

ການແບ່ງແຍກຢູ່ໃນລັດຖະບານ ດ້ວຍເນື້ອທີ່, ເຂດແຄ້ວນ, ຄວາມຍາວຂອງຈຸດສຸມຂອງການຄຸ້ມຄອງລ້ວນແລ້ວແຕ່ເກີດມາຈາກການກຳນົດບົດບາດໃນນະໂຍບາຍທີ່ບໍ່ມີຄວາມກົມກຽວກັບເທົ່າທີ່ຄວນກັບຂໍ້ຮຽກຮ້ອງຂອງລະບົບນິເວດ. ຖ້າພິຈາລະນາເບິ່ງຢ່າງລະອຽດໃນບົດບາດອັນແຄບໆຂອງອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດຈະເຫັນວ່າ ແຕ່ລະອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບແກ່ບັນຫາສະເພາະດ້ານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຕົນເອງເທົ່ານັ້ນ. ແຕ່ໃນຄວາມເປັນຈິງ, ບັນຫາທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ພັດມີຜົນກະທົບຕໍ່ຊັບພະຍາກອນຫຼາຍກວ່າໜຶ່ງປະເພດ ບໍ່ວ່າຈະເປັນທາງກົງກໍຄືທາງອ້ອມ, ຈະເຫັນໄດ້ວ່າ ການຈັດຕັ້ງທາງດ້ານສະຖາບັນແບບເດີມ ຈະເຮັດໃຫ້ມີການໂອນສົ່ງບັນຫາຈາກຊັບພະຍາກອນປະເພດໜຶ່ງ ໄປຍັງອີກປະເພດໜຶ່ງ, ແລ້ວພາໃຫ້ມີບັນຫາອັນໃໝ່ເກີດຂຶ້ນຕື່ມ. ບັນຫາທີ່ກ່າວນີ້ ກໍມັກຈະເກີດຂຶ້ນ

ກັບການແບ່ງແຍກເນື້ອທີ່ການຄຸ້ມຄອງເຊັ່ນກັນ. ມາເຖິງປະຈຸບັນ ບໍ່ເຄີຍເຫັນວ່າມີກິນໄກໃດ ທີ່ສາມາດແກ້ບັນຫາສະເພາະດ້ານຢູ່ນອກເຂດຂອງຄຸ້ມ (Compartment) ຫຼື ສາມາດແກ້ບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບຫຼາຍປະເພດຂອງຊັບພະຍາກອນ ຫຼື ມີຜົນກະທົບຕໍ່ຫຼາຍພື້ນທີ່ການຄຸ້ມຄອງໄດ້. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, ຍຸດທະສາດການຄຸ້ມຄອງດັ່ງກ່າວ ມັກຈະບໍ່ມີຂະບວນການແກ້ໄຂຜົນກະທົບແບບສະສົມ ຫຼື ຜົນກະທົບແບບສະທ້ອນກັບ ລວມຢູ່ດ້ວຍ.

ຢູ່ໃນລະບົບການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນແບບກະແຈກກະຈາຍນີ້ ອາດຈະມີຂໍ້ມູນຢ່າງຫລວງຫລາຍ, ແຕ່ພັດບໍ່ມີກິນໄກການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນຂ່າວສານຢ່າງພຽງພໍ. ໃນທີ່ສຸດພາໃຫ້ເກີດມີການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນແຕ່ລະຢ່າງມີລັກສະນະສົມທຽບກັນແບບເປັນເອກະລາດ ອັນເປັນເຫດໃຫ້ບັນຫາຕ່າງໆ ຫຼື ຂະບວນການທາງດ້ານນິເວດທີ່ຢູ່ນອກຂອບເຂດມາຕະຖານຂອງການຄຸ້ມຄອງສະເພາະດ້ານນັ້ນ ຖືກມອງຂ້າມ. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ມັກຖືກບັງຄັບໃຫ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດລະບຽບການດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແຕ່ພັດບໍ່ໄດ້ຮັບການສະນັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນຢ່າງພຽງພໍ. ຖ້າເປັນເຊັ່ນນີ້, ເຖິງວ່າຈະມີນະໂຍບາຍ ແລະລະບຽບການຢ່າງມາກມາຍກ່າຍກອງກໍຕາມ, ແຕ່ບັນດາອົງການທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການຈັດປະຕິບັດກໍຈະບໍ່ມີປະສິດທິພາບຫຍັງເລີຍ.

ນອກຈາກນັ້ນ ບັນຫາລວມ ທີ່ຢູ່ນອກຂອບຂອງຊັບພະຍາກອນ ຫຼື ນອກລະບົບການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນສະເພາະດ້ານໃດໜຶ່ງມັກຈະຖືກມອງຂ້າມຢູ່ເປັນປະຈຳ. ເຊັ່ນຕົວຢ່າງ: ໂຮງງານຜະລິດເຍື່ອກະດາດ ແລະເຈ້ຍແຫ່ງໜຶ່ງ ປ່ອຍສິ່ງເສດເຫຼືອລົງສູ່ແມ່ນ້ຳ ອາດຈະມີປະລິມານຕ່ຳກວ່າລະດັບມາດຖານຄຸນນະພາບນ້ຳຂອງຊາດ ສຳຫຼັບສານປະກອບອົງຄະທາດທີ່ມີທາດ chlorine ປົນເຈືອຢູ່ ເຊັ່ນທາດ ໄດອິກຊິນ (dioxins) ແລະ ຟູຣັນ (furans). ໃນກໍລະນີນີ້, ຜູ້ຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມອາດຈະເຊື່ອວ່າການປ່ອຍສິ່ງເສດເຫຼືອເຫຼົ່ານີ້ ຈະບໍ່ສ້າງຜົນກະທົບອັນບໍ່ດີຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແຕ່ຢ່າງໃດ. ແຕ່ພວກເຂົາອາດຈະຄິດຜິດ. ແຕ່ຖ້າຈະເຮັດໃຫ້ສາມາດເຂົ້າໃຈແຈ້ງ

ກ່ຽວກັບຜົນກະທົບທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ ຄວນຈະໄດ້ສຶກສາແບບສຸ່ມຕົວຢ່າງ ໃນເນື້ອເຍື່ອຂອງຮ່າງກາຍຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດອາໄສຢູ່ໃນແຫຼ່ງນ້ຳແຫ່ງນັ້ນ (ເຊັ່ນ ປາ) ເສຍກ່ອນວ່າໄດ້ດູດຊຶມເອົາທາດ ໄດອິກຊິນ (dioxin) ຫຼືບໍ່. ການສຸ່ມຕົວຢ່າງເຊັ່ນນີ້ ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີປະສົບການຈາກຜູ້ຊ່ຽວຊານໃນຫຼາຍດ້ານ ທີ່ອາດຈະນຳເອົາມາຈາກຫຼາຍໆອົງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ. ເຖິງແນວໃດກໍຕາມ, ຖ້າວ່າເນື້ອໃດຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານສະຖາບັນຢູ່, ແຜນງານການຕິດຕາມກວດກາສັດນ້ຳເຊັ່ນ ປາຫຼືສັດທີ່ບໍ່ມີກະດູກອື່ນໆ ຈະບໍ່ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະຈະພາໃຫ້ບໍ່ສາມາດເຂົ້າໃຈແຈ້ງ ກ່ຽວກັບຜົນກະທົບໄດ້.

ດ້ານວັດທະນາທຳ ແລະສັງຄົມ

ເຖິງວ່າຈະມີຄວາມມີດມົນທາງດ້ານທິດສະດີ ແລະຍັງບໍ່ທັນມີຮູບແບບການດຳເນີນການອັນຈະແຈ້ງກໍຕາມ, ແຕ່ອົງການຈັດຕັ້ງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຫຼາຍປ່ອນໄດ້ແນະນຳວິທີການຄຸ້ມຄອງລະບົບນິເວດຫຼາຍຢ່າງ. ຈາກການທົບທວນຄືນກ່ຽວກັບຄວາມຕັ້ງໃຈນີ້ ຊື່ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານວັດທະນາທຳ-ສັງຄົມສາມາດເປັນອຸປະສັກອັນໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ຄວາມຕັ້ງໃຈດັ່ງກ່າວ. ອຸປະສັກທີ່ມີຄວາມສຳຄັນໄດ້ແກ່ ຄວາມບໍ່ເຕັມໃຈ ແລະຂາດການພັດທະນາຄວາມຊຳນິຊຳນານແບບປະສົມປະສານດ້ວຍຫຼາຍສາຂາວິຊາ ອັນສະແດງອອກໃນການແບ່ງແຍກກັນຢ່າງຂາດຂັ້ນລະຫວ່າງ ວິທະຍາດສາດທຳມະຊາດ ແລະວິທະຍາສາດດ້ານສັງຄົມ. ໃນທີ່ສຸດ ຜົນທີ່ໄດ້ຮັບຈາກການຍົດໜັ້ນຂອງສັງຄົມດ້ານການນຳໃຊ້ຫຼັກການສະເພາະມັກຈະພາໃຫ້ການກຳນົດບັນຫາໄດ້ແບບບໍ່ເໝາະສົມ ແລະມັກຈະວາງຂອບຂອງບັນຫາເຂົ້າເປັນພາກສ່ວນສະເພາະໃດໜຶ່ງ ເຊັ່ນ ອາດເບິ່ງບັນຫາໃນມຸມມອງດ້ານເສດຖະກິດ ຫຼືເປັນບັນຫາສະເພາະກ່ຽວກັບປາຢ່າງດຽວ. ນອກຈາກນັ້ນ, ການຂາດຄວາມຮູ້ແບບປະສົມປະສານຈະເປັນການຈຳກັດພື້ນຖານຄວາມຮູ້ ແລະຈຳກັດບັນດາເຄື່ອງມືທີ່ມີສຳຫຼັບການສ້າງວິທີການແກ້ບັນຫາ ດ້ວຍສາຍຕາອັນກວ້າງໄກ ເຊັ່ນການຄຸ້ມຄອງລະບົບນິເວດ.

ນອກຈາກນັ້ນ ສາເຫດນຶ່ງຂອງບັນຫາທີ່ພາໃຫ້ບໍ່ສາມາດ ກຳນົດບັນຫາໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງໄດ້ນັ້ນ ແມ່ນການເຊື່ອໝັ້ນ ຂອງສັງຄົມຕໍ່ຄວາມຄິດຄວາມເຫັນຂອງນັກວິທະຍາສາດ ຫຼາຍເກີນໄປ. ແຕ່ເຖິງແນວໃດກໍດີ, ຮູບແບບຂອງການ ຄຸ້ມຄອງທີ່ອີງໃສ່ແຕ່ວິທະຍາສາດ ແລະຜູ້ຊ່ຽວຊານນີ້ ກໍຍັງຄົງເປັນປັດໃຈສຳຄັນສຳຫຼັບການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດ ລ້ອມໃນທຸກວັນນີ້. ແຕ່ສິ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ຄວນຈຳໃສ່ໃຈໄວ້ກໍ ຄື: ວິທະຍາສາດ ແລະແນວຄວາມຄິດຄວາມເຫັນຂອງ ຜູ້ຊ່ຽວຊານຢ່າງດຽວ ຈະບໍ່ພຽງພໍສຳຫຼັບການຕັດສິນໃຈ ແລະຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງລະບົບນິເວດ.

ຜົນກະທົບອັນສຳຄັນທີ່ຈະຕາມມາຈາກການຍຶດຖືແຕ່ຫຼັກ ວິທະຍາສາດ ແມ່ນແນວໂນ້ມທາງດ້ານວິຊາການ ອັນ ຈະນຳເອົາການຄຸ້ມຄອງທັນເໝາະໄປສູ່ຂອບຂອງບັນຫາສິ່ງ ແວດລ້ອມອັນຄັບແຄບ. ນອກຈາກຈະບໍ່ສາມາດບົ່ງ ບອກໃຫ້ເຫັນຄວາມສຳຄັນ ແລະຄຸນຄ່າແລ້ວ, ວິທະຍາ ສາດຢ່າງດຽວ ຈະບໍ່ສາມາດອະທິບາຍໄດ້ເຖິງສິນລະທຳ ຂອງການຄຸ້ມຄອງ, ບໍ່ສາມາດຕີລາຄາຜົນໄດ້ຜົນເສັຽ ແລະ ໃຈ້ແຍກໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງ ທາງເລືອກຕ່າງໆໄດ້ຢ່າງເລິກເຊິ່ງ. ແຕ່ຂະບວນການ ຂອງການຊໍ້າຊີ້ໃຫ້ເຫັນຄວາມໝາຍຂອງການສັງເກດການ ທາງດ້ານວິທະຍາສາດຈະຂຶ້ນຢູ່ກັບການຮັກສາຄຸນຄ່າ ຂອງມະນຸດ. ຕົວຢ່າງ: ວິທະຍາສາດ ຈະບອກໄດ້ພຽງ ແຕ່ວ່າ ມີຖັງອັນນຶ່ງທີ່ມີປະລິມານບັນຈຸ 500 ມິນລິກຼາມ ມີນ້ຳບັນຈຸຢູ່ 250 ມິນລິກຼາມ, ແຕ່ສ່ວນຈະບອກວ່າ ນ້ຳ ໃນຖັງນັ້ນ ເຕັມດີເທົ່າໃດນັ້ນ ຈະຂຶ້ນຢູ່ກັບການຕີລາຄາ ທາງດ້ານຄຸນຄ່າແຕ່ຢ່າງດຽວ. ບັນຫາເຊັ່ນນີ້ກໍເກີດມີຂຶ້ນ ໃນການຕອບຄຳຖາມທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມເຊັ່ນກັນ ເຊັ່ນ ຖ້າຖາມວ່າ ລະດັບຂອງມົນລະພິດທີ່ຍອມຮັບໄດ້ມີ ປະລິມານເທົ່າໃດແທ້? ໃນຂະນະນັ້ນ ການຕີລາຄາສຸຂະ ພາບ ແລະຄວາມສົມບູນ ຂອງລະບົບນິເວດຈະຂຶ້ນຢູ່ ກັບມຸມມອງຂອງບຸກຄົນ ວ່າຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບບັນຫາຄວາມສຳ ຄັນລະຫວ່າງມະນຸດແລະທຳມະຊາດໄດ້ດີເທົ່າໃດ.

ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ໃນຂະນະທີ່ລະບົບການຄຸ້ມຄອງກຳ ລັງທັນເໝາະໄປສູ່ຂອບຂອງບັນຫາທາງດ້ານສິ່ງແວດ ລ້ອມອັນກຳຈັດຄັບແຄບທາງດ້ານນິເວດ, ແຕ່ຄຸນຄ່າທາງ ສັງຄົມ ໄດ້ກາຍເປັນກົກເຄົ້າຂອງບັນຫາສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ກຳລັງມີການໂຕ້ຖຽງກັນຢູ່ຢ່າງຮຸນແຮງໃນປະຈຸບັນ. ເຖິງວ່າທຸກວັນນີ້ ຈະມີຄວາມເປັນຫ່ວງເປັນໄຍຕໍ່ບັນຫາ ການເຊື່ອມໂຊມລົງຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ ຢູ່ກໍຕາມ, ແຕ່ກໍ ຍັງບໍ່ເປັນທີ່ລົງລອຍກັນໄດ້ວ່າ ຄຸນຄ່າຂອງສິ່ງຂອງສິ່ງ ແວດລ້ອມທາງດ້ານໃດ ຈະເປັນຕົວກຳນົດຂີ້ຂາດ ໃນ ການຕັດສິນໃຈ. ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ສ່ວນ ໃຫຍ່ແມ່ນການສ່ອງແສງໃຫ້ເຫັນໄດ້ວ່າ ມະນຸດຄິດແນວ ໃດຕໍ່ຊັບພະຍາກອນ. ໃນຜ່ານມາ, ຫຼາຍໆສຳນວນຄຳ ເວົ້າໄດ້ຖືກຄົ້ນຄິດຂຶ້ນມາ ເພື່ອຊໍ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ມຸມມອງຕ່າງໆທາງດ້ານການພົວພັນລະຫວ່າງມະນຸດ ແລະ ທຳມະຊາດ ອັນລວມມີ:

- ນັກຂຸດຄົ້ນ (exploitist) - ທຳມະຊາດຢູ່ສະພາບ ເດີມຂອງມັນຈະບໍ່ມີຄຸນຄ່າຫຍັງ ແລະພວກມັນຈະ ມີຄຸນຄ່າໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອສາມາດຕອບສະໜອງວັດຖຸດິບ ແບບບໍ່ມີຂອບເຂດຈຳກັດ ໃຫ້ແກ່ມະນຸດຕາມການ ປ່ຽນແປງຂອງຄວາມນິຍົມຊົມຊອບທາງດ້ານວັດທະ ນາທຳ ໄດ້.
 - ນັກນຳໃຊ້ປະໂຫຍດ (Utilist) - ຂະບວນການຜະ ລິດຕາມທຳມະຊາດ ທີ່ສະໜອງຊັບພະຍາກອນທີ່ ເປັນປະໂຫຍດ ແລະ ເປັນຂະບວນການດຸ່ນດ່ຽງ ທີ່ ສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາທາງດ້ານສິ່ງເສດເຫຼືອທີ່ມີຄຸນ ຄ່າ ແລະຕ້ອງໄດ້ຮັບການປົກປັກຮັກສາ
 - ນັກສັງລວມ (Integrist) - ປະກົດການທາງດ້ານ ທຳມະຊາດທຸກຢ່າງແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ແລະວັດ ທະນາທຳຂອງມະນຸດຕ້ອງໄດ້ປັບຕົວເຂົ້າໃນຂະ ບວນການທຳມະຊາດ ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມກົມ ກຽວຂອງຂະບວນການ
 - ນັກສືບທອດ (Inherentist) - ທຳມະຊາດມີຄຸນຄ່າ ພາຍຫຼັງທີ່ມະນຸດໄດ້ນຳໃຊ້ພວກມັນ
- ຕົວຢ່າງຂ້າງເທິງສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ຂອງມຸມມອງທາງດ້ານຄຸນຄ່າຂອງການພົວພັນລະຫວ່າງ ມະນຸດ ແລະທຳມະຊາດ. ການໂນ້ມນ້ຳວມຸມມອງທັງ

ໝົດນີ້ມາເຂົ້າກັນ ຍັງເປັນສິ່ງທ້າທາຍທີ່ເປັນພັນຖານອີກ ຢ່າງນຶ່ງໃນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມຢູ່ໃນປະຈຸບັນ. ສິ່ງ ທີ່ຕາມມາກໍຄື: ໃນເມື່ອບັນຫາສິ່ງແວດລ້ອມຖືກຈຳກັດ ຄວາມໄປທາງດ້ານວິທະຍາສາດ, ທາງອອກ ແລະຍຸດ ທະສາດສຳຫຼັບການແກ້ບັນຫາຈະຖືກກຳນົດໃຫ້ແກ້ໄຂ ສະເພາະສາເຫດຂອງບັນຫາທີ່ເປັນກົກເຄົ້າເທົ່ານັ້ນ. ດັ່ງ ນັ້ນ, ມັນຈະມີປະສິດທິພາບຕໍ່າໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ ລວມ.

ໃນຂະບວນການທາງດ້ານການເມືອງຂອງຫຼາຍປະເທດທີ່ ນອກຢູ່ໃນເຂດອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ (ຢູ່ໃນປະເທດພັດທະນາ ແລ້ວກໍເຊັ່ນກັນ) ມີແນວທາງກ້າວໄປສູ່ບັນຫາສະເພາະ ເຈາະຈົງ, ເຊັ່ນ: ການຄຸ້ມຄອງຊະນິດພັນໃດນຶ່ງສະ ເພາະ, ແຕ່ຫາກບໍ່ແມ່ນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ແລະສິ່ງແວດລ້ອມແບບປະສົມປະສານ (IREM) ແຕ່ ຢ່າງໃດ. ໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນແບບນີ້ ຈະໃຊ້ ຂອບເວລາສັ້ນກວ່າ ແລະບູລິມະສິດຂອງການຄຸ້ມຄອງ ຈະມີການປ່ຽນແປງໄປຕາມການປ່ຽນແປງການນຳ ແລະ ຫັດສະນະ. ການປ່ຽນແປງພາຍໃນລັດຖະບານເລື້ອຍໆ ຈະສູນເສັງຄວາມຕໍ່ເນື່ອງຂອງການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາ ກອນ ແລະອາດຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງອັນໃຫຍ່ ໂຕໃນແນວທາງນະໂຍບາຍ ແລະ ມີຜົນຕໍ່ເນື່ອງໄປເຖິງ ການປ່ຽນແປງບູລິມະສິດ ໃນມຸມມອງວ່າສິ່ງແວດລ້ອມ ຈະມີຄວາມສຳຄັນໜ້ອຍລົງ.

ການເບິ່ງກວ້າງມອງໄກ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງສຳຫຼັບອະ ນາຄົດ ເປັນອົງປະກອບສອງຢ່າງທີ່ສຳຄັນໃນລະບົບ IREM, ແຕ່ກໍເປັນເລື່ອງຍາກທີ່ຈະສາມາດບັນລຸໄດ້. ສັງ ຄົມໃນຫຼາຍປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ກຳລັງເດີນໜ້າໄປ ສູ່ການຂະຫຍາຍຕົວ, ແທນທີ່ການຮັກສາ, ກັບຈະສ້າງ ໃຫ້ມີຄວາມກົດດັນ ເພື່ອແກ້ບັນຫາຄວາມທຸກຈົນ ອັນ ອາດຈະນຳໄປສູ່ການສູນເສັງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະສັງຄົມ ໃນໄລຍະຍາວ. ໃນຫັດສະນະທີ່ຕັ້ງຄຳຖາມໄວ້ວ່າ “ອະ ນາຄົດເຮັດຫຍັງແດ່ໄວ້ເພື່ອພວກເຮົາ?” ມັກຈະເກີດຂຶ້ນ ຢູ່ເລື້ອຍໆ ບໍ່ວ່າໃນປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ກໍຄື ໃນປະ ເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວ. ເປັນຫຍັງພວກເຮົາຈຶ່ງດຳລົງຊີ

ວິດຢູ່ເພື່ອປ້ອງກັນອະນາຄົດ ໃນເມື່ອຄົນຮຸ່ນປະຈຸບັນກໍບໍ່ ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດທາງກົງຫຍັງ? ໃນເມື່ອຕົກຢູ່ໃນສະ ພາບເປັນເຊັ່ນນີ້, ກ່ອນຈະຈັດຕັ້ງປະຕິບັດລະບົບການ ຄຸ້ມຄອງ IREM ໃຫ້ເກີດຜົນໄດ້, ມັນມີຄວາມຈຳເປັນ ຕ້ອງໄດ້ເຂົ້າໃນວ່າ ຫຼັກໜັ້ນຂອງການຄຸ້ມຄອງແລະປົກ ປັກຮັກສາຊັບພະຍາກອນຂອງປະເທດ ກໍເພື່ອເຮັດໃຫ້ ຄົນຮຸ່ນລູກຫຼານໄດ້ມີຊັບພະຍາກອນໃຊ້ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ.

ໃນທີ່ສຸດ, ຫັດສະນາລວມຂອງສັງຄົມຕໍ່ການປ່ຽນແປງ ອາດຈະບໍ່ແທດເໝາະກັບແນວຄວາມຄິດຂອງການຄຸ້ມ ຄອງຊັບພະຍາກອນ ແລະສິ່ງແວດລ້ອມແບບປະສົມປະ ສານ ທັງນີ້ກໍເນື່ອງຈາກວ່າ ໃນໄລຍະຍາວນານ, ນະໂຍ ບາຍກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະລະບຽບການທີ່ກ່ຽວ ຂ້ອງສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນຖືກສ້າງຂຶ້ນມາເພື່ອຂານຕອບຕໍ່ບັນ ຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນແລ້ວ. ດັ່ງນັ້ນ, ມັນຈຳເປັນຕ້ອງມີການປ່ຽນ ແປງຢູ່ໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ແລະໃນແບບ ແຜນການດຳລົງຊີວິດ ຂອງສັງຄົມທົ່ວໄປ ໃນເມື່ອມີ ຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄກ້ຄຸ້ມຄອງແລະປົກປັກຮັກສາສິ່ງ ແວດລ້ອມ, ບໍ່ແມ່ນຈະລໍຖ້າຈົນກວ່າບັນຫາໄດ້ຟືດເດືອດ ແລະ ປະຊາຊົນຕົກຢູ່ໃນຂັ້ນອັນຕະລາຍໃນການສູນ ເສັງຊັບພະຍາກອນ ຫຼື ມີການສູນເສັງສຸຂະພາບ ອັນ ເກີດຂຶ້ນຈາກການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນບໍ່ດີ ແລ້ວຈຶ່ງຊອກຫາທາງແກ້ໄຂ.